

ODAP

Dünyayı Okumak İçin...

NEDEN ÖNEMLİ | FRANSIZ İHTİLALİ

Modern Dünyanın Siyasi, Toplumsal ve Hukuki
Temellerinin Atılması

ODAP

Dünyayı Okumak İçin...

Fransız İhtilali, şüphesiz ki birçok düzeni değiştirip yeni bir küresel dünya anlayışı oluşturmıştır. Fransanın dünyaya yayılan milliyetçilik akımı ile yeni devlet düzeni oluşmuş ve sosyal, kültürel değişimlere meydana gelmiştir. Tarihte yeni bir dönem başlatmıştır dolayısıyla tarihin en önemli kırılma noktalarından biridir. Fransız ihtilalinin birçok sebebi olsa da asıl ve en önemli sebeplerinden biri burjuvanın gücünü daha da maksimize etmesi halkın ezilmesi ve hak sahiplerinin uzun yıllar halk üzerine yarattığı baskı ve adalet eksiliğinin artık tolere edilemeyeceğinin aşikâr oluşudur. Halkın, kendihaklarının bilincine varması ve bu doğrultuda ise güç erkinin halk ve devlet eksenine çeşitli bir şekilded dağıtılması gerektiği monarşinin bitmesi ve bireysel hak ve özgürlüklerin gözetilmesi gerektiği anlayışı büyük bir destek ile toplum bilincine girmeye başlamıştır. Toplumsal adaletsizlik, siyasal istikrarsızlık ve yaşanan ekonomik bulanımlar ile çöküş yaşanmaya

ODAP

Dünyayı Okumak İçin...

başlanmıştı. En büyük ekonomik çöküş sebeplerinden biri ise Fransa'nın Yedi Yıl Savaşları ve Amerikan Bağımsızlık Savaşı'na verdiği desteğin ekonomik bütçeyi batırmasıydı. Bunlarla birlikte, Sarayın lüks harcamaları ve kıtlık yüzünden ekmek fiyatlarının artması halkın açlık yaşaması üzerine dönemin önde gelen düşünürleri çeşitli fikir akımları ile halka farklı bir perspektif sunarak halkın bilinçlenmesini sağlamıştır. Özellikle eğitim, okuma yazma ve araştırma konularında Fransa geçmiş dönemlere nazaran farklı bir gelişim yaşamıştır. Aileler çocukları okula gönderiyor, eğitim en önemli unsur olarak öne çıkıyor ve insanlar boş vakitlerinde okuyup düşünüyordu. Özellikle Aydınlanma Felsefesi: Jean-Jacques Rousseau, Voltarie ve Montesquieu gibi düşünürlerin özgürlük ve eşitlik insan hakları gibi konulardaki düşünceleri sadece halkı değil burjuva sınıfını da derinden etkilemişti ve milliyetçilik ile cumhuriyet demokrasi gibi kavramlar

ODAP

Dünyayı Okumak İçin...

öne çıkmaktaydı. 1789 yılında ise monarşiye ve hakkaniyetsizliğe duyulan öfke en üst noktaya gelmişti. 14 temmuz günü Bastille Hapishanesi'nin basıldı. Paris'te toplanan halk, kalede bulunan silah ve barutları ele geçirmek istedi ve müzakerelerin başarısız olması üzerine çatışmalar başladı. Kalabalık Bastille'e girerek kaleyi ele geçirirken vali Bernard-René de Launay öldürüldü. Devrim ilerledikçe monarşiye olan güven de azaldı. 1791'de XVI. Louis'nin Varennes'e kaçmaya çalışması halkın krala olan güvenini daha da sarstı. 1792'de Tuileries Sarayı'nın basılmasıyla monarşi sona erdirildi ve Fransa'da cumhuriyet ilan edildi. 1789 ihtilali çağını ve çağının ötesini de etkiledi. ihtilal sonrasında birçok akım ve kavramlar ortaya çıktı. Devrim sırasında ortaya çıkan ulusal egemenlik ve vatandaşlık düşünceleri, insanların kendilerini yalnızca bir hanedanın tebaası olarak değil, ortak bir ulusun mensupları olarak tanımlamalarının önünü açtı. Özellikle

ODAP

Dünyayı Okumak İçin...

Napolyon döneminde Fransız Devrimi'nin bazı kurum ve fikirlerinin Avrupa'nın farklı bölgelerine yayılması, milliyetçi düşüncelerin güçlenmesine katkıda bulundu. Milliyetçiliğin yayılması, özellikle çok uluslu imparatorluklar üzerinde önemli sonuçlar doğurdu. Osmanlı İmparatorluğu, Avusturya İmparatorluğu ve daha sonra Avusturya-Macaristan gibi farklı milletleri bünyesinde barındıran devletlerde çeşitli toplulukların kendi ulusal kimliklerini daha güçlü biçimde ifade etmeye başlamasında Fransız İhtilali'nin yarattığı düşünsel ortamın önemli bir etkisi oldu. Balkanlar'daki bağımsızlık hareketleri ve Avrupa'daki ulusal hareketler bu süreçle birlikte güç kazandı. Ancak bu gelişmelerin yalnızca Fransız İhtilali'nden kaynaklandığını söylemek doğru değildir; ekonomik, siyasi, kültürel ve yerel dinamikler de bu hareketlerde önemli rol oynamıştır. Milliyetçilik ile sınırlar, kültürler, uluslararası ilişkiler yeniden oluşturuldu. İhtilal ile birlikte yeni sistemik

ODAP

Dünyayı Okumak İçin...

dünyada yer alan milliyetçilik, demokrasi ve cumhuriyet kavramları ile halk ve meclis karar mekanizmasının bir üyesi oldu. Milliyetçiliğin yanı sıra diğer önemli kavramlar ise laiklik, eşitlik ve adalet, liberalizm gibi önemli küresel sistemi domine edecek kavramlardı. İhtilalin en önemli sonuçlarından biri de insan hakları ve özgürlükler konusunda ortaya koyduğu düşüncelerdi. 1789'da yayımlanan Fransız İnsan ve Yurttaş Hakları Bildirisi, insanların özgür ve eşit doğduğu fikrini ortaya koyarak daha sonra birçok ülkede hak ve özgürlük anlayışının gelişmesine temel oluşturdu. Toplumdaki eski sınıf düzeni de büyük ölçüde değişti. Feodalite ve soyluların ayrıcalıkları ortadan kaldırılırken, ekonomik olarak güçlenen burjuvazi toplumda daha önemli bir konuma geldi. Devrim aynı zamanda hukuk alanında da kalıcı değişikliklere yol açtı. Napolyon döneminde hazırlanan Napolyon Kanunu mülkiyet, aile, sözleşmeler ve hukuk önünde eşitlik gibi

ODAP

Dünyayı Okumak İçin...

konularda modern hukuk anlayışının gelişmesine katkıda bulundu. Bu hukuk sistemi daha sonra Avrupa'nın ve dünyanın farklı bölgelerinde çeşitli ölçülerde örnek alındı. Böylece Fransız İhtilali'nin siyasi etkilerinin yanında hukuki etkileri de uzun süre devam etti. Fransız ihtilali Fransayı kalıcı bir şekile dönüştürdü, değiştirdi ihtilalin etkileri ise Avrupa sınırlarının çok ötesine geçti bugünkü yaşadığımız dünya sisteminin temellerini attı. Ulus millet bilinci oluşturdu. Birçok tarihçi ihtilalin en büyük etkilerinden birinin de feodal düzeni yıkması olduğunu söylüyor sadece feodal düzeni yıkmakla kalmadı aristokrasinin klise adamlarının mutlak siyasi gücü de fransa ihtilali ile büyük oranda azaldı.Devrim sonucunda kilisenin toplum ve devlet üzerindeki geleneksel gücü de önemli ölçüde sınırlandırıldı. Kilisenin sahip olduğu bazı ayrıcalıkların kaldırılması ve devletin dini kurumlar üzerindeki kontrolünün artması laiklik ve sekülerleşme süreçlerinin

ODAP

Dünyayı Okumak İçin...

gelişmesine katkı sağladı. Bununla birlikte Fransa'da din ve devlet ilişkileri uzun süre tartışmalı olmaya devam etti. Bu durum, modern devletin dini kurumlarla ilişkisini yeniden tanımlama sürecinin önemli bir parçasıydı. Fransız Devrimi, bireylerin devlete olan bağlılığını krallardan ve yerel yöneticilerden çıkarıp ortak bir ulusal kimliğe taşıyarak modern vatandaşlık anlayışını doğurdu. Fransa içinde Napoléon Kanunu, kilisenin yetkilerinin kısıtlanması ve vergi adaletine yönelik kapsamlı hukuk reformlarıyla tamamen yeni bir idari düzen kurulurken; bu dönüşümün yarattığı özgürlük ve adalet dalgası sınırları aşarak Haiti'deki köle isyanından Latin Amerika'daki bağımsızlık mücadelelerine, hatta 1848 Avrupa Devrimleri'ne kadar tüm dünyayı derinden sarstı. Fransa ihtilali yalnızca siyaseti, sistemi değiştiren bir oluşum değil aynı zamanda edebiyattan sanata kadar birçok alanda değişimi oluşturan ve bugün dahi anlayışlar üzerinde

ODAP

Dünyayı Okumak İçin...

etkisi olan çok önemli bir tarihi olay. Fransız ihtilalinin etkileri o kadar fazla yere nüfus etti ki çok fazla yeni kurum ve düşünce başlı başına yeni bir sistem oluşturdu bu sebeplerden dolayı tarihçiler 1789 yılını yeni çağın sona erip yakın çağın başladığı tarih olarak kabul etti. Fransız İhtilali sadece gerçekleştiği dönem ve yer ile sınırlı kalmamış büyük değişimler oluşturup küresel bir etki meydana getirmiştir. Bu yüzden ki tarihin en önemlisüreçlerinden, olaylarından biridir.

Edanur KAŞIKÇI
ODAP STAJYERİ